

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра гідробіології та іхтіології

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан факультету тваринництва та
водних біоресурсів
Руслан КОНОНЕНКО
« 14 » 05 2026 р.

СХВАЛЕНО
на засіданні кафедри гідробіології та
іхтіології
Протокол № 11 від «12» травня 2026 р.
Наталія РУДИК-ЛЕУСЬКА

РОЗГЛЯНУТО
Гарант ОП Водні біоресурси та
аквакультура
Меланія ХИЖНЯК

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
СИРОВИННА БАЗА РИБОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ**

Галузь знань 20 Аграрні науки та продовольство

Спеціальність 207 Водні біоресурси та аквакультура

Освітня програма Водні біоресурси та аквакультура

Факультет Тваринництва та водних біоресурсів

Розробники: к.с-г.н, доцент кафедри гідробіології та іхтіології Антон
КЛИМКОВЕЦЬКИЙ, д.б.н. професор кафедри гідробіології та іхтіології
Наталія РУДИК-ЛЕУСЬКА,

Київ – 2026р

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**
Кафедра гідробіології та іхтіології

ЗАТВЕРДЖЕНО
Факультет тваринництва та водних біоресурсів
“14” травня 2026 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
СИРОВИННА БАЗА РИБОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ**

Галузь знань 20 Аграрні науки та продовольство

Спеціальність 207 Водні біоресурси та аквакультура

Освітня програма Водні біоресурси та аквакультура

Факультет Тваринництва та водних біоресурсів

Розробники: к.с-г.н, доцент кафедри гідробіології та іхтіології Антон
КЛИМКОВЕЦЬКИЙ, д.б.н. професор кафедри гідробіології та іхтіології
Наталія РУДИК-ЛЕУСЬКА,

Київ – 2026 р.

Опис навчальної дисципліни Сировинна база рибогосподарської продукції

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	<i>Бакалавр (бакалавр, магістр)</i>	
Спеціальність	<i>207 Водні біоресурси та аквакультура (шифр і назва)</i>	
Освітня програма	<i>Водні біоресурси та аквакультура (назва)</i>	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Вибіркова	
Загальна кількість годин	180	
Кількість кредитів ECTS	6	
Кількість змістових модулів	3	
Курсовий проект (робота)	-	
Форма контролю	Екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти		
	Денна форма здобуття вищої освіти	Заочна форма здобуття вищої освіти
Курс (рік підготовки)	4	4
Семестр	8	8
Лекційні заняття	45 год.	10 год.
Практичні, семінарські заняття	-	-
Лабораторні заняття	45 год.	
Самостійна робота	90 год.	170 год.
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	5 год.	-

1. 1 Мета, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Мета – вивчення структури і тенденції промислу гідробіонтів, розподілення їх згідно систематичних ознак і екологічних особливостей; значення окремих систематичних груп гідробіонтів у світовому видобутку; головні промислові райони Світового океану і фактори, що зумовлюють рівень їхньої біопродуктивності; стан запасів і продуктивні можливості головних об'єктів промислу, інтенсивність їх використання; особливості біопродукційних процесів у морях і внутрішніх водах України, шляхи раціонального використання їх біоресурсів; напрямки інтенсивного і раціонального використання промислових гідробіонтів. Знання про аквакультуру як головний фактор підвищення біологічної продуктивності Світового океану; методи визначення біопродуктивності та обліку гідробіонтів, оцінки їхніх промислових запасів, складання промислових прогнозів.

Перелік освітніх компонент, які передують вивченню навчальної дисципліни : гідробіологія, іхтіологія загальна, іхтіологія спеціальна гідроекологія, онтогенез риб,

. *Набуття компетентностей:*

Загальні компетентності (ЗК):

- ЗК-5. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- ЗК-7. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;
- ЗК-8. Знання та розуміння предметної області та розуміння професії;
- ЗК-10. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;
- ЗК-11. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми;

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):

- ФК-1. Здатність аналізувати умови водного середовища природного походження, у тому числі антропогенні впливи з погляду фундаментальних принципів і знань водних біоресурсів та аквакультури.
- ФК-9. Здатність сприймати нові знання в галузі водних біоресурсів та аквакультури та інтегрувати їх з наявними. СК-5. Здатність використовувати математичні та числові методи, що їх застосовують у біології, гідротехніці та проектуванні.

Програмні результати навчання (ПНР):

- ПРН-7. Використовувати знання і розуміння хімічного складу та класифікації природних вод, температурного режиму водойм, окиснюваності води, рН, вмісту біогенних речовин, методів впливу на хімічний склад та газовий режим води природних і штучних водойм, використання природних вод і процесів самоочищення водойм під час вирощування об'єктів водних біоресурсів та аквакультури.
- ПРН-11. Здатність оцінювати технології вирощування водних об'єктів, знаряддя лову та знаходити рішення, що відповідають поставленим цілям і наявним обмеженням.
- ПРН-12. Збирати та аналізувати дані, включаючи аналіз помилок та критичне оцінювання отриманих результатів спеціальності водні біоресурси та аквакультура.

ПРН-16. Мати передові знання та навички в одному чи декількох з таких напрямів: гідрохімії, гідробіології, біофізики, біохімії, фізіології гідробіонтів, загальної іхтіології, спеціальної іхтіології, розведення та селекції риб, генетики риб, годівлі риб, марикультури, онтогенезу риб.

ПРН-15. Розуміти зв'язки водних біоресурсів та аквакультури із зоологією, хімією, біологією, фізикою, механікою, електронікою та іншими науками.

ПРН-18. Аналізувати результати досліджень гідрологічних, гідрохімічних і гідробіологічних та іхтіологічних показників водойм, фізіолого-біохімічний, іхтіопатологічний стан гідробіонтів, оцінювати значимість показників.

ПРН-19. Вміти працювати самостійно, або в групі, отримувати результат у рамках обмеженого часу з наголосом на професійну сумлінність та унеможливлення плагіату

2. Програма та структура навчальної дисципліни для:

- повного терміну денної (заочної) форми здобуття вищої освіти
- скороченого терміну денної (заочної) форми здобуття вищої освіти

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							Заочна форма						
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Змістовий модуль 1. Структура і складові сировинної бази рибогосподарської галузі України														
Тема 1. Визначення сировинної бази рибогосподарської галузі як складової частини біологічних ресурсів гідросфери.	1	4	2				2	7	2					5
Тема 2. Головні тенденції розвитку промислу гідробіонтів, становлення прісноводної і морської аквакультури здатність до адаптації	1	10	2		4		4	5						5
Тема 3 Структура і тенденції виліву гідробіонтів. Співвідношення головних систематичних груп у промислі та аквакультури..	2	6	2				4	8						8
Тема 4. Загальне розподілення видобутку водоростей, виліву безхребетних та хребетних тварин	2,3	10	4		4		2	6						6
Тема 5.Значення різних систематичних груп гідробіонтів у світовому видобутку. Місце України у структурі світового промислу.	3	13	4		4		5	14			4			10
Разом змістовим модулем 1		30	5		5		20	30	5		5			20
Змістовий модуль 2. Сировинні ресурси водойм														
Тема 6. Сировинні ресурси відкритих частин Світового океану та виключних економічних зон держав	6	6	1		4		1		2					2
Тема 7. Сировинні ресурси Азовського і Чорного морів	6	2	1				1							4
Тема 8. Сировинні ресурси внутрішніх водойм України	6,7	8	4				4				2			8
Тема 9. Формування сировинної бази рибогосподарської галузі України	7	10	2		4		4							8

Тема 10. Промисел гідробіонтів за межами виключної економічної зони України	8	8	4			4		2				7
Тема 11. Промисел гідробіонтів в Азовському і Чорному морях	9	2	1			1						3
Тема 12. Промисел гідробіонтів у внутрішніх водоймах	9	3	1			2						5
Тема 13. Виробництво продукції прісноводної аквакультури і марікультури	9	10	2		4	4						8
Тема 14. Світовий ринок морепродуктів та структура імпорту-експорту України	10	10	2		4	4						10
Тема 15. Перспективні напрями інтенсифікації використанн промислових гідробіонтів	1	13	4		4	5						10
Разом змістовим модулем 2		30	5		5	20	30	5		5		20
Змістовий модуль 3. Засоби транспортування та зберігання сировинних ресурсів аквакультури												
Тема 16. Характеристика засобів транспортування сировинних ресурсів аквакультури	12	8	2		4	2	10					10
Тема 17. Характеристика засобів зберігання сировинних ресурсів аквакультури	12	5	1			4	5					5
Тема 18. Динаміка, структура і перспективи виробництва продукції аквакультури в Україні.	12	6	1		4	1	5					5
Тема 19. Шляхи інтенсифікації вилову гідробіонтів і вирощування продукції аквакультури в Україні.												
Усього годин		40	5		5	30	40	5		5		30
Всього		120	15		15	90	120	15		15		90

3. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Визначення сировинної бази рибогосподарської галузі, її соціально-економічне значення.	1
2	Структура та обсяги видобутку різних біологічних груп промислових гідробіонтів.	1
3	Характеристика промислових районів Світового океану	1
1	Характеристика основних промислових гідробіонтів відкритої частини Світового океану і ВЕЗ держав світу. Динаміка їх вилову і тенденції промислу.	1
4	Промислові гідробіонти Азовського та Чорного морів. Структура і динаміка їх вилову. Тенденції промислу в регіоні.	1
5	Промислові гідробіонти внутрішніх водойм України. Структура і динаміка їх вилову, тенденції промислу.	1

6	Об'єкти прісноводної і морської аквакультури, традиційні та перспективні.	2
7	Динаміка, структура і перспективи виробництва продукції аквакультури в Україні.	2
8	Шляхи інтенсифікації вилову гідробіонтів і вирощування продукції аквакультури в Україні.	2
9	Методи визначення запасів промислових гідробіонтів. Прямі та непрямі методи (площ, біостатистики).	2
10	Методи складання промислових прогнозів.	2
Усього		15год.

4. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Сучасний стан світового промислу риби, проблеми і напрямки розвитку рибного господарства	4
2	Основні об'єкти аквакультури в світовому рибництві. Їх біологічні та товарні характеристики	4
3	Розподіл за країнами видової структури вилову в Світовому океані	4
4	4. Основні рибопродуктивні регіони Світового океану	4
5	5. Класифікація, основні методи і біологічні основи аквакультури	4
6	6. Стан промислу риби в Азовсько-Чорноморському басейні	4
7	7. Основні промислові види риб Чорного моря	4
8	8. Основні промислові види риб Азовського моря	4
10	9. Стан міжнародної кооперації рибного промислу в Чорному	4
11	Стан міжнародної кооперації рибного промислу в Азовському морях	4
12	Основні фактори, що визначають перспективи рибного промислу в Чорному морі	4
14	Основні складові сучасного світового рибного господарства	4
15	Роль риболовства у внутрішніх водоймах в сучасному рибному господарстві країн Євросоюзу	4
16	Роль аквакультури в забезпеченні населення рибою та іншими гідробіонтами	4
17	Рівень інтенсифікації праці в сучасній аквакультурі світу, економічний і соціальний фактори, що сприяють розвитку аквакультури	4
18	Об'єктивні причини, що стимулюють розвиток міжнародного співробітництва в галузі рибництва і рибальства	4
19	Проблеми охорони Світового океану і його ресурсів	4
20	Значення охорони маломірних риб і регулювання інтенсивності	4

	промислу в системі контролю рибальства	
21	Значення міжнародних промислових рибогосподарських організацій у системі управління світовим рибним	4
22	Яких заходів потрібно вжити для підвищення рибопродуктивності Чорного моря?	2
23	Яких заходів потрібно вжити для підвищення рибопродуктивності Азовського моря?	2
24	Сучасний стан світового промислу риби, проблеми і напрямки розвитку рибного господарства	2
Усього		90 год.

5. Засоби діагностики результатів навчання:

- екзамен;
- залік;
- модульні тести;
- презентації;
- захист лабораторних робіт;
- захист курсової роботи.

6. Методи навчання

Методами навчання є способи взаємопов'язаної діяльності викладача зі здобувачами вищої освіти, що спрямовані на засвоєння студентами знань та набуття вмінь і навичок, що передбачені програмою дисципліни.

Під час навчального процесу використовуються такі методи навчання:

- словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда, робота у фокус-групах, flipped class, «мозковий штурм» тощо);
- практичний метод (лабораторні, практичні заняття);
- наочний метод (метод ілюстрацій, метод демонстрацій);
- робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, рецензування, підготовка презентацій);
- відеометод (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);
- самостійна робота (виконання завдань);
- індивідуальна науково-дослідна робота здобувачів вищої освіти.

7. Методи оцінювання

- екзамен;
- залік;
- усне або письмове опитування;
- модульне тестування;
- захист лабораторних робіт;
- презентації та виступи на наукових заходах.

8. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України» (затверджено 22.12.2023 р., протокол № 6):

Рейтинг студента, бали	Оцінка національна та результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	Відмінно	Зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	Незадовільно	Не зараховано

Для визначення рейтингу здобувача вищої освіти із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу здобувача вищої освіти з навчальної роботи $R_{\text{НР}}$ (до 70 балів):

$$R_{\text{дис}} = R_{\text{НР}} + R_{\text{АТ}}.$$

$$R_{\text{дис}} = R_{\text{НР}} + R_{\text{АТ}}$$

9. Навчально-методичне забезпечення

1. Електронний навчальний курс навчальної дисципліни «Сировинна база рибогосподарської продукції»

<https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=1305>

2. Конспект лекцій та їх презентації з дисципліни «Сировинна база рибогосподарської продукції» (<https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=1305>)

3. Підручники, навчальні посібники –

1. Шекк П.В., Бургаз М.І., Світове рибне господарство.: Конспект лекцій. – Одеса, ОДЕКУ, 2017.– 93с.

2. Алімов С.І. Рибне господарство України стан і перспективи//С.І. Алімов.-К.:Вища освіта, 2003.-336 с.

3. Бекашев К.А. Мировое рыболовство: вопросы международного сотрудничества//К.А.Бекашев, В.Д. Сапронов.-М.:Агропромиздат, 1990.-288 с.

4. Гринжевський М.В. Аквакультура України//М.В.Гринжевський.-Львів:Вільна Україна, 1998.-364 с.

Рекомендовані джерела інформації

1. Шекк П.В., Бургаз М.І., Світове рибне господарство.: Конспект лекцій. – Одеса, ОДЕКУ, 2017.– 93с. 2. Алімов С.І. Рибне господарство України стан і перспективи//С.І. Алімов.-К.:Вища освіта, 2003.-336 с.

3. Бекашев К.А. Мировое рыболовство: вопросы международного сотрудничества//К.А.Бекашев, В.Д. Сапронов.-М.:Агропромиздат, 1990.-

288 с.

4. Гринжевський М.В. Аквакультура України//М.В.Гринжевський.- Львів:Вільна Україна, 1998.-364 с.
5. Губанов Е.П. Конвенція о сохранении морских живих ресурсов Антрактики – уникальное международное соглашение//Губанов Е.П., Бибики В.А, Герасимчук В.В.//Рибне господарство України.-2001.- №1(18).-С.42-43
6. Моисеев П.А. Биологические ресурсы Мирового океана//П.А. Моисеев.-М.:Агропромиздат, 1989.-367 с.
7. Гринжевський М.В. Інтенсифікація виробництва продукції аквакультури у внутрішніх водоймах України.- Київ: Світ, 2000.-188 с.

Додаткова

1. Романов Е.В. Структура и видовой состав вилова рибы и морепродуктов и направление развития аквакультуры в зарубежных странах//Романов Е.В., Кухарев Н.Н.-Керчь:ЮгНИРО.-2002.-52 с.
2. Яковлев В.Н. Шестая заключительная сессия конференции ООН по трансграничным рыбным запасам и запасам далеко мигрирующих рыб//Яковлев В.Н., Кухарев Н.Н.-Труды ЮгНИРО.-1996.-Т.42.-С.27-37 21
3. FAO Yearbook. Fishery Statistic//Capture production, 2002 V.91/1.-Rome

Інтернет ресурси

1. www.library-odeku.16mb.com
2. Про Загальнодержавну програму розвитку рибного господарства України на період до 2010 року <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1516-15#Text>
3. АНАЛІЗ РИБНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ <https://brdo.com.ua/wp-content/uploads/2024/07/ZK-Analiz-rybnoi-galuzi-Ukrai-ny.pdf>
4. Зведений звіт про сучасний аналіз у галузі аквакультури https://blacksea-cbc.net/images/e-library/BSB461_DACIAT_-_Consolidated_Report_on_State_of_the_Art_Analyses_in_the_field_of_aqua_culture_